

אם תימצי לומר הלכה כרבי יהודה מקלקל הוא אצל הפתח ושרי –

If you choose to say the ruling is like ר"י; is it considered ruining, regarding the opening and it is permitted

OVERVIEW

The גמרא is discussing the query whether one is מותר לבעול בתחלה בשבת, if we assume that דם מיפקד פקיד and the concern here is regarding the making of an opening (which can be a תולדה of בונה), which he may cause to be made unintentionally (אין מתכוין). Even if we follow the view of ר' יהודה that a דבר שאין is forbidden (מדרבנן), it still may be permitted to be בועל בתחלה בשבת since his (unintentional) act of making a פתח may be ruinous (מקלקל) and not constructive, in which case ר"י would agree that it is permitted. תוספות explains what is meant that if he is a מקלקל it is permitted.

פירוש¹ דרבי יהודה אית ליה דמקלקל בחבורה² פטור -

The explanation (of that if he is מקלקל it is מותר according to ר"י) is that it is מותר, since ר"י maintains that if one is מקלקל while making a wound he is פטור.

anticipates a difficulty: תוספות

אף על גב דפטור אבל אסור -

Even though that אסור מדרבנן but פטור מדאורייתא is מקלקל בחבורה, so according to ר"י, how can the גמרא here say that if it is מקלקל it is מותר?

replies; תוספות

מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי³ מקלקל⁴ בחבורה ודבר שאינו מתכוין⁵ -

Nevertheless here (by בעילה בשבת) **it is permitted initially** to be בשבת, **since there are two** reasons for being lenient; **he is מקלקל בחבורה**, and in addition it is a **דבר שאין מתכוין**, therefore it is permitted לכתחלה.

¹ The term פירוש here (as in most places) is coming to negate what we may have thought that if it is considered a ר"י it is מותר even according to ר"י, since ר"י maintains that (בחבורה) מקלקל is מותר. תוספות negates this idea. ר"י maintains generally that (בחבורה) מקלקל is אסור אבל פטור, however in this particular case it is מותר as תוספות explains.

² See the משנה in קה,ב שבת and the גמרא on ק,א that the משנה (of המקלקלין פטורין) is according to ר"י. See 'Thinking it over'.

³ אין מקלקל he is קלוקל by this, however, חבורה to make the חבורה, if he is מתכוין ר"י according to פטור אבל אסור is מקלקל (בחבורה) מתכוין.

⁴ We are assuming now that he is מקלקל אצל פתח.

⁵ He has no intention of making a פתח, since we are now assuming that הוא צריך, for if it is צריך, לדם הוא צריך, there is no query; for all agree that it is אסור.

asks:

וקשה דבגריירה⁶ אסר רבי יהודה אף על גב דאיכא תרתי דאין מתכוין ומקלקל נמי הוי -

And there is a difficulty; for regarding ‘dragging’ ר"י prohibits it, even though that by גרירה there is also the same two reasons to be lenient, for he has no intention (אין מתכוין) of making a furrow, and in addition he is also a מקלקל (he is ruining the ground) –

תוספות proves that making a hole in the ground is considered a מקלקל (even if the קלקול is unintentional):

כדאמרינן בשילהי פרק קמא דחגיגה (דף י"א, א) דמוקי הך דחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה -

As the גמרא states in the end of the first פרק of מסכת חגיגה, where the גמרא establishes that this ruling, where one digs a pit and he only needs the dirt (he has no need for the pit), where the ruling is -

דפטור אפילו כרבי יהודה דמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה⁸ -

That he is פטור, the גמרא there states that he is פטור **even according to ר"י who maintains that one is מדאורייתא חייב** for doing a **משאצל"ג**; however here by החופר גומא - פטור מדאורייתא ר"י will agree that he is פטור, ואין צריך אלא לעפרה which is a משאצל"ג, even

וטעמא דפטור משום דמקלקל הוי -

And the reason he is פטור is because he is considered to be a מקלקל, since he does not need the pit; he is merely making a hole and (unintentionally) ruining the ground. Similarly by גרירה, it should also be considered a מקלקל, since he does not need this furrow; he is merely making a hole and (unintentionally) ruining the ground.

cites another example where there is תרתי; being מקלקל and אינו מתכוין and nevertheless it is אסור לר"י:

ובפרק יום טוב (ביצה כג, א ושם) אסר רבי יהודה קירוד⁹ אף על גב דאין מתכוין¹⁰ ומקלקל¹¹ -

And in פרק י"ט we find that ר"י prohibits קירוד, even though it is אין מתכוין and

⁶ See TIE previous Footnote # 1. This is the case of dragging a chair over the ground where it may make a furrow (which can be a תולדה of plowing [חורש]). However he has no intent of plowing; it is a דבר שאין מתכוין which is מותר לר"ש and ר"י אסור מדרבנן according to.

⁷ If he digs the pit because he needs the pit, he is חייב בונה; however now that he does not need the pit, only the earth, it is considered a מלאכה שאינה צריכה לגופה; he does not need the מלאכה – the pit. See footnote # 8.

⁸ The case of משאצל"ג in which ר"ש ור"י argue is (in משנה the שבת צגב, where someone takes a dead person out of the house (a רה"י) into the רה"ר. It is considered a משאצל"ג as רבי צד"א ד"ה רבי תוס' writes: כשעושה קרי לגופה צריכה לגופה ר"י. Regarding הוצאת המת see there תוס' who writes: הוצאת ר"י. However, by הוצאת המת he is not מקלל anything therefore he is חייב according to ר"י.

⁹ ד"ה מקדירין רש"י there חבורה is a certain scraping process for animals, which can make חבורה. See במגרת של ברזל ששיניה דקות ואע"ג דעביד חבורה. It is done to clean the animals.

¹⁰ There is no intention to wound them or draw blood.

¹¹ The wound caused by this קירוד is detrimental to the animal.

מקלקל. We have two places (קירוד and גרירה) where ר"י is אסור even though it is מתכוין and אין מתכוין; why does he permit here to be בועל just because it is מתכוין and אין מתכוין? What is the difference between the cases?

answers: תוספות

ויש לומר דהכא שרי טפי משום דאיכא נמי מצוה -

And one can say; that here (by בעילת מצוה) there is more reason to permit it, because there is also a מצוה in this בעילה, besides the תרתי להיתרא of תרתי מתכוין and אינו מתכוין; however in the other two cases there is no מצוה, therefore it is אסור.

offers an alternate solution: תוספות

אי נמי שלא במקום מצוה נמי היכא דאיכא תרתי שרי -

Or you may also say; that wherever there is the תרתי להיתרא it is permitted even if it is not במקום מצוה (therefore by בעילה it is permitted because of the תרתי להיתרא regardless if it is a מצוה or not) -

וגבי חריץ יש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מצד אחד¹² -

And regarding the furrow (by גרירה) we can establish it in a case where for instance he is not totally ruining the ground, but rather he is also improving it somewhat, for he smooths out the indentations on one side -

וגבי קירוד נמי במה שמוציא דם מיקל לבהמה קצת כמו דם הקזה:

And regarding קירוד he is also not a מקלקל, for by drawing some blood he is somewhat relieving the animal as we see by the therapy of bloodletting.

SUMMARY

(במקום מצוה and only) מקלקל is also a מתכוין by מתיר ר' יהודה.

THINKING IT OVER

Seemingly we are¹³ פטור is מקלקל בחבורה maintains ר"י by saying that begins תוספות now discussing the option that דם מיפקד פקיד and there is no איסור of חבורה (and by all agree that מקלקל is פטור).¹⁴ Why does תוספות mention חבורה, he should have said that [ר"י maintains] מקלקל is פטור?¹⁵

¹² The earth that is being dislodged through his dragging may be filling and smoothing an adjacent furrow nearby. However by גומא where he is digging a deep pit, he is not being מתקן אחד מצד אחד therefore there it is מקלקל.

¹³ See footnote # 2.

¹⁴ See רש"י ד"ה ואת"ל.

¹⁵ See מהרש"א (הארוך).